

Pradžia>Kreipimasis į teismą>Kur ir kaip>Kaip kreiptis į teismą?

Civilinės teisenos srityje nebaigtos procedūros ir procesai, pradėti iki pereinamojo laikotarpio pabaigos, bus tęsiami pagal ES teisę. Remiantis abipusiu susitarimu su Jungtine Karalyste, atitinkama su Jungtine Karalyste susijusi informacija E. teisingumo portale bus saugoma iki 2024 m. pabaigos.

Kaip kreiptis į teismą?

Šiaurės Airija

1 Ar turiu kreiptis į teismą, ar yra alternatyvų?

Kitose dalyse išsamiai aprašomos taisyklės, kurių Šiaurės Airijoje reikia laikytis norint iškelti bylą. Vis dėlto, šis taisyklių aprašymas nėra ir neturėtų būti laikomas išsamiu įstatymo komentaru. Išsamios taisyklės yra nustatytos teismo darbo tvarkos taisyklėse, todėl, kai įmanoma, informacijos reikėtų ieškoti būtent tose taisyklėse.

Paprastai žmonės neskuba kreiptis į teismą. Labai dažnai jie nori išnagrinėti galimybę susitarti taikiai. Tai galima padaryti neoficialiai ir išsiverčiant be teisinės pagalbos (pvz., susitinkant, apsiikeičiant laiškais arba paskambinus telefonu) arba laikantis tam tikrų oficialių reikalavimų, naudojantis teisinių atstovų arba tarpininkų pagalba. Galimybę kreiptis į teismą reikėtų svarstyti tuomet, kai nepaisoma taikaus sprendimo, dėl kurio susitarta.

Daugiau informacijos apie kreipimosi į teismą alternatyvas Šiaurės Airijoje galima rasti [Teisės centro \(NI\) svetainėje](#).

Jeigu būtina pareikšti ieškinį teisme, turėsite rasti tinkamą teismą, kuris nagrinės jūsų bylą. Jeigu jūsų reikalavimas yra civilinio pobūdžio, jis pagal įstatymą gali būti pareikštas Aukštajame teisme. Tačiau daugumą bylų nagrinės grafystės teismas, kurio bendrajai finansinei jurisdikcijai dabar priklauso 30 000 GBP vertės bylos. Šiaurės Airijos teritorija padalyta atsižvelgiant į administracinių teismų skyrių jurisdikciją, o administracinių teismų vadove galite rasti informacijos apie tinkamą administracinį teismą. Pagal pagrindinį principą byla paprastai turėtų būti pradėta administracinio teismo skyriuje, kurio teritorijoje gyvena arba veiklą vykdo atsakovas (nors techniniu požiūriu byla galima pradėti bet kuriame skyriuje).

[Administracinių teismų vadovą](#) galima atsisiųsti NICTS svetainėje adresu. Tačiau jeigu turite kokių nors bendro pobūdžio klausimų, galite susisiekti su Šiaurės Airijos bendrosios kompetencijos ir specializuotų teismų tarnybos komunikacijos komanda (+44 300 200 7812).

2 Ar nustatytas ieškinio senaties terminas?

Žr. informacijos apie [procesinius terminus](#) suvestinę.

3 Ar turėčiau kreiptis į šios valstybės narės teismą?

Žr. atsakymą į 1 klausimą ir informacijos apie [jurisdikciją](#) suvestinę.

4 Jei taip, į kokį šios valstybės narės teismą turėčiau kreiptis – pagal savo arba atsakovo gyvenamąją vietą ar pagal kitus bylos teismingumo kriterijus?

Žr. atsakymą į 1 klausimą ir informacijos apie [jurisdikciją](#) suvestinę.

5 Į kokį šios valstybės narės teismą turėčiau kreiptis, atsižvelgiant į ieškinio pobūdį ir ginčijamos sumos dydį?

Žr. atsakymą į 1 klausimą ir informacijos apie [jurisdikciją](#) suvestinę.

6 Ar galiu pareikšti ieškinį teismui pats, ar turiu kreiptis į tarpininką – advokatą?

Paprastai asmuo gali pasirinkti, ar byloje dalyvauti savarankiškai arba per teisinį atstovą. Tačiau galioja tam tikros šios taisyklės išimtys, pvz., Aukštajame teisme neveiksnaus (pvz., jaunesnio nei aštuoniolikos metų) artimas draugas arba *ad litem* globėjas privalo veikti per advokatą. Juridinis asmuo taip pat privalo veikti per advokatą, išskyrus atvejus, kai teismas leidžia direktoriui atstovauti įmonei.

Norint dalyvauti vietoje asmens arba jo vardu gali prireikti gauti teismo leidimą.

Aukštajame teisme ir grafystės teismuose neatstovaujama asmenį gali lydėti draugas, kuriam leidžiama patarti ir užrašyti pastabas. Tačiau teismai gali nustatyti sąlygas ir (arba) apribojimus, siekdami užtikrinti, kad byla vyktų tinkamai.

Advokatai, teisininkai, advokatų padėjėjai ir pan. iš Europos Sąjungos gali veikti drauge su vietos advokatais.

Aukštasis teismas nagrinėja sudėtingesnes bylas ir tai, kad asmenys yra neatstovaujami veikiau yra išimtis, o ne taisyklė. Tą patį galima pasakyti ir apie grafystės teismą. Tačiau teisinis atstovavimas rečiau pasitaiko bylose, kuriose nagrinėjami ieškiniai dėl nedidelių sumų. Taip tikriausiai yra dėl to, kad toms byloms taikoma arbitražo procedūra, o teismo susitarimams taikomi ne tokie griežti reikalavimai. Tačiau mažai tikėtina, kad ieškinio vertė tinkamai atspindi, ar būtinas teisinis atstovavimas. Kartais mažos vertės ieškiniuose gali kilti sudėtingų klausimų dėl atsakomybės arba dalinio aplaidumo. Tai yra viena iš priežasčių, dėl kurių ieškiniai dėl asmens sužalojimo Šiaurės Airijoje nepriklauso mažų ieškinių jurisdikcijai.

Jeigu nenorite samdyti advokato, galite pageidauti gauti savanoriškų organizacijų (pvz., Piliečių konsultavimo biuras) arba kitos įstatymu įsteigtos įstaigos (pvz., Šiaurės Airijos vartotojų taryba) konsultaciją arba pagalbą.

7 Kur konkrečiai turiu kreiptis dėl ieškinio pareiškimo – į teismo priimamąjį, teismo sekretoriatą ar kitą administracinį padalinį?

Paprastai norint iškelti bylą, atitinkamo teismo kanceliarijai reikėtų pateikti atitinkamus dokumentus, taip pat sumokėti reikalaujamą mokestį. Teismų kanceliarijos paprastai dirba nuo 10:00 val. iki 16:30 val.

Teismo darbuotojai teikia bendro pobūdžio pagalbą ir informaciją apie procesą, tačiau jie negali teikti teisinių konsultacijų arba rekomenduoti teisinių atstovų.

Šiaurės Airijos teisininkų draugija yra parengusi vietos advokatų sąrašą, o advokatūros biblioteka teikia vietos advokatų padėjėjų paieškos paslaugą.

8 Kuria kalba galiu pareikšti ieškinį? Ar galiu ieškinį pareikšti žodžiu, ar jį būtina teikti raštu? Ar galiu siųsti ieškinį faksu arba elektroniniu paštu?

Dauguma prašymų teikiami rašytinio dokumento, parengto anglų kalba, forma. Tačiau bylos nagrinėjimo metu galima pateikti žodinius prašymus.

Dokumentai paprastai perduodami arba siunčiami atitinkamo teismo kanceliarijai, kad ši juos paskelbtų. Tačiau paskelbti dokumentai turi būti įteikti laikantis teismo taisyklių. Priklausomai nuo dokumento, jis gali būti įteiktas el. paštu, faksu, įprastu paštu arba asmeniškai.

Jeigu reikia naudotis vertėjo žodžių paslaugomis arba išversti dokumentus, su tuo susijusias išlaidas paprastai sumoka šalys, o ne teismas.

9 Ar yra nustatytos specialios ieškinio pareiškimo formos, o jeigu jų nėra, kaip turiu išdėstyti ieškinį? Koks turi būti ieškinio turinys?

Teismo taisyklėse aprašyti įvairūs dokumentai, kurie naudojami įvairiose bylose.

Aukštajame teisme dauguma ieškinių (pvz., ieškinyje dėl nuostolių atlyginimo patyrus sužalojimą arba mirus, sukčiavimo, žalos turtui ir pan.) pradedami nagrinėti įteikiant šaukimą į teismą, kurį centrinio biuro ir Lordo kancelerio teismo biuro vardu išduoda kanceliarija. Ant vieno šaukimo į teismą dokumento uždedamas sumokėto mokesčio antspaudas ir šis dokumentas užplombuojamas, kanceliarija saugo šį šaukimą į teismą ir grąžina vieną užplombuotą ir užantspauduotą originalą kartu su reikalingu užantspauduotų įteikimo kopijų skaičiumi.

Šaukimas į teismą gali būti iš esmės patvirtintas (glaustai nurodant ieškinio pobūdį ir prašomą apginti teisę) arba jis gali būti patvirtinamas specialia tvarka (pateikiant išsamų pareiškimą dėl ieškinio).

Grafystės teisme dauguma bylų pradedamos pareiškiant civilinį ieškinį. Civiliniame ieškinyje būtina nurodyti visus šalių vardus ir pavardes ir adresus ir atitinkamą administracinio teismo skyrių. Įprastame civiliniame ieškinyje nurodoma „21 dienos išlaidų“, t. y. nustatytų išlaidų, sąlyga, kuri reiškia, kad jeigu atsakovas sumoka skolą arba atlygina nuostolius ir 21 dienos išlaidas, ieškinio nagrinėjimas bus sustabdytas. Civiliniame ieškinyje bus išsamiai aprašytas reikalavimas (įskaitant atitinkamas datas ir vietas).

Jeigu jūsų byla yra susijusi su ieškiniu dėl nedidelės sumos, galite pasinaudoti specialia forma, kuri skelbiama

[Šiaurės Airijos bendrosios kompetencijos ir specializuotų teismų tarnybos svetainėje](#).

Nagrinėjant bylą, gali prireikti užpildyti kitus dokumentus. Teismo darbuotojai gali suteikti bendro pobūdžio pagalbą rengiant šiuos dokumentus, tačiau, kaip nurodyta pirmiau, jie negali teikti teisinės konsultacijos arba užpildyti formų.

10 Ar reikia mokėti teismo mokesčių? Jeigu taip, kada? Ar turiu mokėti advokatai nuo pat ieškinio pareiškimo?

Mokesčiai mokami išdavus šaukimą į teismą, pareiškus civilinį ieškinį arba ieškinį dėl nedidelės sumos ir įvairiuose bylinėjimosi etapuose. Ant atitinkamos formos paprastai dedamas antspaudas, kuris reiškia, kad mokestis gautas. Jei byla iškeliama grafystės teisme, tai galima padaryti bet kurio teismo kanceliarijoje.

Laikomasi bendros taisyklės, kad visas išlaidas sumoka pralaimėjusi šalis: savo ir priešingos šalies išlaidas. Aukštajame teisme išlaidų dydis nustatomas remiantis atliktu darbu. Grafystės teismuose fiksuotoms išlaidoms taikomi tam tikri intervalai, kurie priklauso nuo ieškinio vertės. Tai padeda nuspėti tikėtinas bylinėjimosi išlaidas, tačiau tam tikrose grafystės teisme nagrinėjamosiose bylose teisėjui suteikiama diskrecija priimti sprendimą dėl išlaidų dydžio.

Paprastai išlaidas galima priteisti tik bylos šaliai arba nustatyti jos atsakomybę už tokias išlaidas. Vykstant bylos nagrinėjimui turėsite sumokėti su jūsų ieškiniu susijusias išlaidas (pvz., išlaidas liudytojams, kelionių išlaidas, ekspertų įrodymų pakeitimo išlaidas). Tačiau laimėję bylą, galite pareikalauti grąžinti šias išlaidas.

Atkreipkite dėmesį į tai, kad ieškinių dėl nedidelių sumų bylose išlaidos paprastai bus priteistos tik jeigu bus įrodymų, susijusių su nepagrįstu vienos iš šalių elgesiu.

Teismų sprendimų vykdymo tarnyba atsako už civilinių sprendimų, susijusių su pinigų, prekių arba turto išieškojimu Šiaurės Airijoje vykdymą ir gali padėti pabandyti užtikrinti bet kokius jums mokėtinus mokėjimus, jeigu laimite savo bylą, o kita šalis nesumoka per pagrįstą terminą. Už Teismų sprendimų vykdymo tarnybos paslaugas reikia sumokėti mokesčius. Daugiau informacijos apie Teismų sprendimų vykdymo tarnybą galima rasti Šiaurės Airijos bendrosios kompetencijos ir specializuotų teismų tarnybos svetainėje ir informacijos apie teismo sprendimo vykdymo procedūras suvestinėje.

Dėl advokato mokesčių mokėjimo tvarkos susitaria advokatas ir klientas. Kartais mokėjimus gali būti reikalaujama atlikti etapais. Kitais atvejais mokesčius galima sumokėti iš karto pasibaigus bylos nagrinėjimui.

11 Ar galiu gauti nemokamą teisinę pagalbą?

Šiaurės Airijoje galioja įstatymu nustatyta teisinių išlaidų mokėjimo valstybės lėšomis schema (teisinės pagalbos schema).

Tačiau schema netaikoma tam tikroms byloms (pvz., šmeižto) ir tokiose bylose atliekamas finansinės padėties ir pagrįstumo vertinimas.

Teisinės pagalbos pažymėjimas negali būti naudojamas dėl išlaidų, kurios buvo patirtos prieš išduodant pažymėjimą.

Daugiau informacijos apie teisinės pagalbos schemą galima rasti teisinės pagalbos tinklalapiuose ir Šiaurės Airijos teisininkų draugijos svetainėje.

12 Nuo kurio momento mano ieškinys laikomas oficialiai pareikštu? Ar institucijos praneš, ar mano ieškinys pareikštas tinkamai?

Ieškinio dėl nedidelės sumos, civilinio ieškinio pareiškimas arba teismo šaukimo įteikimas reiškia bylos pradžią, kuri yra svarbi skaičiuojant ieškinio senaties terminą.

Jeigu teisės akte yra nustatyta forma, bet koks nukrypimas, kuris neturi poveikio esmei arba juo nesiekama suklaidinti, nereiškia, kad forma negalioja, o bet kokį trūkumą paprastai galima ištaisyti atliekant pakeitimą.

13 Ar gausiu išsamią informaciją apie bylos tvarkaraštį (pvz., kada atvykti į bylos svarstymą)?

Bylinėjimosi procese taikomi įvairūs terminai ir nors teismo darbuotojai gali atsakyti į konkrečias užklausas, jie neseka atskirų bylos nagrinėjimo etapų.

Aukštajame teisme ieškovas turi susitarti dėl bylos nagrinėjimo dienos, t. y. ne vėliau nei per 6 savaites nuo ieškinio pareiškimo arba kitu teismo nustatytu laiku. Šiuo atveju mokamas bylos nagrinėjimo dienos nustatymo mokestis. Ieškovas privalo kitoms bylos šalims įteikti pranešimą apie bylos nagrinėjimo dieną. Asmens sužalojimo arba aplaidaus gydymo bylose taip pat būtina įteikti pažymėjimą dėl pasirengimo ir tai turi būti padaryta iki bylos nagrinėjimo arba sprendimo peržiūros dienos.

Jeigu nepateikiamas ir neįteikiamas pranešimas apie dalyvavimą arba atsakovas neįteikia atsiliepimo į ieškinį, ieškovas gali užtikrinti teismo sprendimo vykdymą taikydamas administracinę procedūrą (nors jiems gali prireikti kreiptis į magistrą (teismo pareigūnas), kad jis įvertintų nuostolius).

Grafystės teisme ieškovas privalo pateikti pažymėjimą apie pasirengimą dalyvauti byloje, jeigu atsakovas įteikė pranešimą apie ketinimą gintis. Jeigu pažymėjimas neįteikiamas po 6 mėnesių, šalys privalo atvykti pas teisėją, kuris gali duoti nurodymus dėl to, kaip toliau elgtis byloje. Jeigu pranešimas apie ketinimą gintis neįteikiamas, ieškovas gali užtikrinti teismo sprendimo vykdymą taikydamas administracinę procedūrą (nors jam gali prireikti kreiptis į apygardos teisėją, kad jis įvertintų nuostolius).

Byloje, kurioje nagrinėjamas ieškinys dėl nedidelės sumos, atsakovui bus suteiktas konkretus terminas atsiliepimui į ieškinį pateikti, tai vadinama grąžinimo dienos terminu, kuris paprastai yra 21 diena nuo ieškinio gavimo teismo kanceliarijoje. Jeigu atsakovas grąžina „pranešimą apie ginčijimą“, tuomet byla bus įtraukta į teismo nagrinėjamų bylų sąrašą. Jeigu pranešimas apie ginčijimą negaunamas, ieškovas gali užtikrinti teismo sprendimo vykdymą taikydamas administracinę procedūrą (nors jam gali prireikti kreiptis į teisėją, kad jis įvertintų nuostolius).

Susijusios nuorodos

[Šiaurės Airijos bendrosios kompetencijos ir specializuotų teismų tarnyba](#)

[Šiaurės Airijos teisinių tarnybų agentūra](#)

Paskutinis naujinimas: 27/09/2021

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktingos įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.